Pravice žrtev – po državah

Kroatia

Žrtve kaznivih dejanj imajo številne pravice v predkazenskem in kazenskem postopku, zlasti pa so zaščiteni otroci ter žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in žrtve trgovine z ljudmi.

Žrtev kaznivega dejanja ima:
pravico do dostopa do služb za podporo žrtvam kaznivih dejanj;
pravico do učinkovite psihološke in druge strokovne pomoči ter podpore organov, organizacij in ustanov, ki zagotavljajo podporo žrtvam kaznivih dejanj, v skladu z zakonom;
pravico do zaščite pred ustrahovanjem in maščevanjem;
pravico do zaščite svojega dostojanstva med pričanjem kot žrtev;
pravico do zaslišanja takoj po vložitvi kazenske ovadbe in do tega, da v nadaljevanju ni zaslišana več, kot je nujno potrebno za namene kazenskega postopka;
pravico do spremstva osebe, ki ji zaupa, pri vseh ukrepih, v katerih sodeluje;
pravico biti izpostavljena čim manj medicinskim posegom in le, če so ti nujno potrebni za namene kazenskega postopka;
pravico do vložitve predloga za kazenski pregon ali vložitve zasebne tožbe v skladu s kazenskim zakonikom (*Kazneni zakon*), pravico do sodelovanja v kazenskem postopku kot oškodovanec, pravico biti obveščena o zavrnitvi kazenske ovadbe (člen 206(3) kazenskega zakonika) in odločitvi državnega tožilca (*državni odvjetnik*) o odstopu od kazenskega pregona ter pravico do individualnega kazenskega pregona brez državnega tožilca;
pravico, da jo državni tožilec obvesti o ukrepih, sprejetih na podlagi njene ovadbe (člen 206a kazenskega zakonika), in pravico do vložitve pritožbe pri višjem državnem tožilcu (*viši državni odvjetnik*) (člen 206b kazenskega zakonika);
pravico zahtevati in nemudoma prejeti informacije o odpravi pridržanja ali pripora storilca, pobegu ali odpustu storilca iz zapora in ukrepih, sprejetih za zagotovitev zaščite žrtve;
pravico zahtevati in prejeti informacije o vsaki pravnomočni odločbi, s katero se konča kazenski postopek;
druge pravice, določene z zakonom.

Poleg tega ima žrtev kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost in kaznivega dejanja trgovine z ljudmi naslednje pravice:
pravico do brezplačnega posvetovanja s pravnim svetovalcem pred zaslišanjem;
pravico do brezplačnega pooblaščenca;
pravico, da jo na policijski postaji ali državnem tožilstvu (*državno odvjetništvo*) zasliši oseba istega spola in da jo v primeru ponovnega zaslišanja zasliši ista oseba;
pravico zavrniti odgovor na vprašanja, ki se strogo nanašajo na njeno osebno življenje in niso povezana s kaznivim dejanjem;
pravico zahtevati, da se zasliši z uporabo avdiovizualne naprave (člen 292 kazenskega zakonika);
pravico do varstva osebnih podatkov;
pravico zahtevati izključitev javnosti z obravnave.

Če je žrtev kaznivega dejanja otrok, ima poleg navedenih tudi naslednje pravice:
pravico do brezplačnega pooblaščenca;
pravico do varstva osebnih podatkov;
pravico do izključitve javnosti.

Otrok je vsaka oseba, mlajša od 18 let.
Otroka, ki je priča ali žrtev, zasliši preiskovalni sodnik na dokaznem naroku, vabilo pa se vroči njegovim staršem ali skrbnikom.

Zasebna tožba

Po prijavi kaznivega dejanja bo v večini primerov postopek vodil državni tožilec po uradni dolžnosti.
Zasebna tožba se lahko vloži v primeru kaznivih dejanj, za katera se kazenski postopek začne na podlagi zasebne tožbe. Zasebno tožbo je treba vložiti v treh mesecih od dneva, ko je upravičena fizična ali pravna oseba izvedela za kaznivo dejanje in storilca.

Premoženjskopravni zahtevek

Predlog za uveljavljanje premoženjskopravnega zahtevka v kazenskem postopku lahko vloži oškodovanec.
Žrtev kaznivega dejanja je tudi oškodovanec, ki ima pravico pri sodišču vložiti premoženjskopravni zahtevek.
Premoženjskopravni zahtevek lahko vključuje:
povrnitev škode – ki je lahko materialna ali nematerialna (utrpela bolečina, strah);
vrnitev stvari – če lahko oškodovanec dokaže, da je njen lastnik ali zakoniti posestnik;
razveljavitev določenega pravnega posla – če je zaradi kaznivega dejanja prišlo do pravnega posla premoženjskopravne narave (če je obdolženec žrtev prisilil k sklenitvi pogodbe).
Premoženjskopravni zahtevek se lahko uveljavlja v kazenskem postopku ali v ločeni civilni pravdi zoper obdolženca. Če je premoženjskopravni zahtevek vložen v kazenskem postopku, je pogoj za njegovo prisoditev ta, da sodišče spozna obdolženca za krivega.
V civilni pravdi to ni predpogoj za uspeh premoženjskopravnega zahtevka.

Pravice oškodovancev med preiskavo in v kazenskem postopku

Žrtev, ki v kazenskem postopku sodeluje kot oškodovanec, ima pravico:
uporabljati svoj materni jezik, vključno z znakovnim jezikom, in zahtevati pomoč tolmača, če ne razume ali uporablja hrvaškega jezika, ali pomoč tolmača znakovnega jezika, če je gluha ali gluhoslepa;
vložiti predlog za uveljavljanje premoženjskopravnega zahtevka in predlog za začasne ukrepe zavarovanja;
imeti pooblaščenca;
opozarjati na dejstva in predlagati dokaze;

udeležiti se dokaznega naroka;
udeležiti se obravnave, sodelovati v dokaznem postopku in podati zaključno izjavo;
opraviti vpogled v spis;
zaprositi, da jo državni tožilec obvesti o ukrepih, sprejetih na podlagi njene prijave, in vložiti pritožbo pri višjem državnem tožilcu;
vložiti pritožbo;
zahtevati vrnitev v prejšnje stanje;
prejeti obvestilo o izidu kazenskega postopka.
Državno tožilstvo in sodišče morata pred kazenskim postopkom in v vsaki fazi postopka proučiti, ali obstaja možnost, da obdolženec oškodovancu povrne škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem. Prav tako morata oškodovanca obvestiti o pravici, da uporablja svoj jezik, vključno z znakovnim jezikom za gluhe ali gluhoslepe, pravici do pomoči tolmača, če ne razume ali uporablja hrvaškega jezika, ali pomoči prevajalca ali tolmača znakovnega jezika, če je gluha ali gluhoslepa, pravici do vložitve civilnopravnega zahtevka ali predloga za začasne ukrepe zavarovanja, pravici navesti dejstva in predlagati dokaze, pravici udeležiti se obravnave, sodelovati v dokaznem postopku in podati zaključno izjavo, pravici do vpogleda v spis ter pravici zaprositi, da ga državni tožilec obvesti o ukrepih, sprejetih na podlagi njegove prijave, in vložiti pritožbo pri višjem državnem tožilcu.

Pravica do odškodnine

Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (*Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela*) (*Narodne Novine* (NN; Uradni list Republike Hrvaške, št. 80 /08 in 27/11)) določa pravico do odškodnine za žrtve kaznivega dejanja z elementi nasilja, naklepno storjenega na ozemlju Republike Hrvaške, ali njihove sorodnike pod pogoji, določenimi v njem.
Določa torej pravico do odškodnine za žrtve nasilnih naklepnih kaznivih dejanj ter predpostavke in postopek za uveljavljanje pravice do odškodnine, organe, ki sprejemajo odločitve in sodelujejo v postopku odločanja o pravici do odškodnine, ter organe in postopek v čezmejnih zadevah.
Žrtve nasilnega naklepnega kaznivega dejanja imajo pravico do odškodnine iz državnega proračuna.
Policija, državno tožilstvo in sodišča morajo zagotoviti informacije o pravici do odškodnine in potrebne obrazce za vložitev zahteve za odškodnino, na zahtevo žrtve pa tudi splošna navodila in informacije o tem, kako izpolniti zahtevo za odškodnino in katero dokumentacijo ji je treba priložiti.
Zahteve za odškodnino je treba vložiti pri ministrstvu za pravosodje na obrazcu, ki ga je mogoče prenesti s spletišča ministrstva.

Obrazec zahteve za odškodnino za žrtve kaznivih dejanj_hr (223 Kb) PDF (223 Kb) hr

Zahtevo za odškodnino je treba vložiti v šestih mesecih od dneva storitve kaznivega dejanja. Če žrtev iz upravičenih razlogov take zahteve ni mogla vložiti v roku, mora to storiti v treh mesecih od dneva, ko so taki razlogi prenehali obstajati, najpozneje pa v treh letih od dneva, ko je bilo storjeno kaznivo dejanje.
Če je žrtev mladoletna oseba ali oseba, ki ji je bila odvzeta poslovna sposobnost, njen zakoniti zastopnik pa zahteve ni vložil v šestih mesecih od dneva, ko je bilo storjeno kaznivo dejanje, začne šestmesečni rok teči od dneva, ko oseba dopolni 18 let, ali od dneva, ko se po nastopu polnoletnosti žrtve začne kazenski postopek, ali od dneva, ko je osebi vrnjena poslovna sposobnost.

Osebe, upravičene do odškodnine:

žrtve kaznivega dejanja z elementi nasilja, ki so državljani Republike Hrvaške, državljani države članice Evropske unije ali ki imajo v Evropski uniji stalno prebivališče, če je bilo kaznivo dejanje storjeno na Hrvaškem;
žrtev, ki je zaradi kaznivega dejanja utrpela hude telesne poškodbe ali okvaro zdravja (taka oseba je upravičena do nadomestila stroškov zdravljenja, če ni obvezno zdravstveno zavarovana, in sicer do višine stroškov zdravstvenih storitev, ki se krijejo iz zdravstvenega zavarovanja v Republiki Hrvaški, in do nadomestila za izpad dohodka v višini do 35 000 HRK);
oseba, ki je bližnji sorodnik umrle žrtve (zakonec ali zunajzakonski partner, otrok, starši, posvojitelj, posvojenec, krušni starši, pastorek, istospolni partner, stari starši in vnuk, če so z žrtvijo živeli v skupnem gospodinjstvu) (taka oseba je upravičena do nadomestila zaradi izgubljenega zakonskega preživljanja v višini do 70 000 HRK);
oseba, ki je plačala pogrebne stroške v primeru smrti žrtve, je upravičena do nadomestila v višini do 5 000 HRK;
če je bilo kaznivo dejanje prijavljeno ali evidentirano pri policiji ali državnem tožilstvu v šestih mesecih od dneva storitve kaznivega dejanja, ne glede na to, ali je storilec znan ali ne.
Pri določanju višine odškodnine se upoštevajo vedenje žrtve med kaznivim dejanjem in po njem ali njeno prispevanje k nastanku in obsegu škode, dejstvo, ali je oseba neposredna žrtev, ter dejstvo, ali je kaznivo dejanje prijavila pristojnim organom in kdaj. Poleg tega se oceni sodelovanje žrtve s policijo in pristojnimi organi, da bi bil storilec priveden pred sodišče, ter upošteva, ali je neposredna žrtev prispevala k nastanku škode ali k še večji škodi, pri čemer se v takih primerih odškodnina, do katere je žrtev upravičena, ustrezno zniža. Zahteva za odškodnino se zavrne ali pa se znesek zniža, če se ugotovi, da je žrtev vpletena v organizirani kriminal ali kriminalno združbo. Odškodnina se prav tako lahko zavrne ali pa se znesek zniža, če bi bila dodelitev polne odškodnine v nasprotju z načelom pravičnosti, morale in javnega reda.

Obvestilo o odpustu storilca kaznivega dejanja

Če je obtoženec obsojen na kazen zapora, služba za podporo žrtvam in pričam (*Služba za podršku žrtvama i svjedocima*) pri ministrstvu za pravosodje obvesti žrtev o datumu (rednega in pogojnega) odpusta obsojenca s prestajanja kazni zapora.

Zakonska obveznost obveščanja žrtev o odpustu obsojenca

Služba za podporo žrtvam in pričam pri ministrstvu za pravosodje mora v skladu z določbami zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o izvrševanju kazni zapora (*Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora*) žrtev, oškodovanca ali njune družinske člane obvestiti o odpustu obsojenca s prestajanja kazni zapora.
Žrtve so obveščene o odpustu obsojenca v primerih kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in spolno moralo, kaznivih dejanj zoper življenje in telo ali nasilnih kaznivih dejanj.
Navedene informacije se žrtvi, oškodovancu ali njunim družinskim članom zagotovijo ne glede na to, ali je obsojenec s prestajanja kazni zapora odpuščen redno ali pogojno.
Poleg tega lahko kazenske ustanove/zapori pri odločanju o tem, ali je priporočljivo, da se obsojenec iz zapora vrne v svoj kraj stalnega ali začasnega prebivališča, od službe za podporo žrtvam in pričam zahtevajo, naj zagotovi informacije o odzivu žrtve ali njene družine na to možnost. Služba za podporo žrtvam in pričam na podlagi razgovorov z žrtvijo pripravi poročila za kazensko ustanovo/zapor.

Podpora pričam in žrtvam

Podporo pričam in žrtvam v Republiki Hrvaški usklajuje služba za podporo žrtvam in pričam pri ministrstvu za pravosodje.
Žrtve in priče lahko podporo in informacije o svojih pravicah in postopkih dobijo pri oddelku sodišča za podporo žrtvam in pričam.
Taki oddelki so bili ustanovljeni na sedmih županijskih sodiščih (*županijski sudovi*), in sicer v Zagrebu, Zadru, Osijeku, Vukovarju, Splitu, Sisku in na Reki.
Oddelki žrtvam zagotavljajo čustveno podporo, praktične informacije in informacije o pravicah, pričam in osebam, ki jih spremljajo, pa podporo in informacije.
Podporo zagotavljajo tudi oddelki pristojnih občinskih sodišč in sodišč za prekrške (*općinski* in *prekršajni sudovi*).

Žrtve lahko informacije o svojih pravicah in vrstah pomoči, ki so jim na voljo, dobijo tudi na **brezplačni telefonski številki 116 006 nacionalnega klicnega centra za žrtve kaznivih dejanj in prekrškov** (glej spletišče nacionalnega klicnega centra).

Ministrstvo za pravosodje žrtvam in pričam prav tako zagotavlja podporo in informacije o njihovih pravicah, poizvedbe pa se lahko pošljejo po elektronski pošti na naslov: zrtve.i.svjedoci@pravosudje.hr ali prek spletišča hrvaškega ministrstva za pravosodje na spletnem naslovu: https://pravosudje.gov.hr/

Podpora žrtvam in pričam v čezmejnih zadevah

Služba za podporo žrtvam in pričam, ki je bila ustanovljena v okviru ministrstva za pravosodje, zagotavlja podporo in informacije žrtvam in pričam, ki so pozvane na sodišče prek mednarodne pravne pomoči (vključno s pričami vojnih zločinov).

Pričam, ki so pozvane k pričanju na sodiščih v Republiki Hrvaški, ali hrvaškim pričam, ki so pozvane na sodišča v tujini, se pošljejo informativna pisma. Pričam vojnih zločinov se zagotovita fizična zaščita, kadar je to potrebno, ter pomoč za pripravo na pot in nastop pred pristojnim pravosodnim organom (pričam in drugim strankam, ki so pozvane na zaslišanje v kazenskih postopkih v zvezi z vojnimi zločini pred pristojnimi pravosodnimi organi v Republiki Hrvaški ali zunaj nje, kadar je taka podpora povezana z zaprosilom za mednarodno pravno pomoč).

Za informacije, ki jih potrebujete, kliknite na spodnje povezave:

1 – Moje pravice kot žrtve kaznivega dejanja

2 – Prijava kaznivega dejanja in moje pravice med preiskovanjem kaznivega dejanja ali med sojenjem

3 – Moje pravice po sojenju

4 – Odškodnina

5 – Moje pravice do podpore in pomoči

Zadnja posodobitev: 07/10/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.